

מטעמי תורת זילים

פרשת דברים – עוג מלך הבשן

התורה מתארת את עוג מלך הבשן שנאמר "כי רק עוג מלך הבשן נשאר מיתר הרפאים הנה ערשו ערש ברזל הלה הוא ברפת בני עמון תשע אמות ארפה וארבע אמות רחבה באמת איש" (דברים ג, יא). ה' מצוה את משה רבינו לא לירא מפני עוג כי הוא עתיד לתת אותו בידו שנאמר "ונפן ונעל דרך הבשן ויצא עוג מלך הבשן לקראתנו הוא וכל עמו למלחמה אדרעי: ויאמר ה' אלי אל תירא אתו כי בידך נתתי אתו ואת כל עמו ואת ארצו ועשית לו כאשר עשית לסיחון מלך האמרי אשר יושב בחשבון: ויתן ה' אלהינו בידנו גם את עוג מלך הבשן ואת כל עמו ונקהו עד בלתי השאיר לו שריד" (דברים ג, א-ו).

ויש להבין, מי היה 'עוג מלך הבשן' אשר יצא להילחם בישראל? ומדוע הקב"ה היה צריך לצוות את משה רבינו שלא יירא מפניו?

עוג וסיחון היו שני אחים ומבניו של מלאך שירד מן השמים

בימי בראשית ירדו משמים שני מלאכים ששמו שמחזא"י ועוזיא"ל (יתרום יונתן בראשית ו, ד. לפעמים שמחזא"י נקרא בשם שמחזא"ל או עז"א, ועוזיא"ל נקרא בשם עזא"ל ראה זוהר פרשת חיי שרה דף קכו ע"א ד"ה אמר ליה כל הני, וכן רבינו בחיי פרשת חוקת כא, לד ד"ה ויש לדעת). מלאכים אלו התעכבו יותר משבעה ימים בארץ ולכן נעשו 'עבים' והתגשמו עד ששלט בהם יצר הרע, ולא יכלו לחזור למקומם על ידי אמירת 'שם המפורש' (נשמת חיים) לר' מנשה בן ישראל מאמר שלישי פרק שנים עשר ד"ה וכי תאוו נפשך). **מלאכים אלו נקראו "נפלים" משום שכל המביט בהם חרדה גדולה נופלת עליו** (ראה 'בראשית רבה' כו, ז). והם לקחו להם מבנות האדם והולידו מהן ענקים וגיבורים כפי שנאמר "הנפלים היו בארץ בימים ההם וגם אחרי כן אשר יבאו בני האלקים אל בנות האדם וילדו להם הנה הגברים אשר מעולם אנשי השם" (בראשית ו, ד) (רבינו בחיי פרשת שלח לך יג, כה ד"ה ושיבו אותם דבר). "הגברים אשר מעולם אנשי השם" – אלו הצאצאים של אותם שני המלאכים (יתרום יונתן בראשית ו, ד) (להרחבה על כך שאחרי שבעה ימים בארץ מלאך לא יכול לחזור לעולמים ראה מאמרנו לפרשת בלק – שליחויות המלאכים).

כאשר התרחקו הדורות הללו מגבורת הראשונים התמעט כוחם של הענקים והתרפת, ועל שם זה הם היו נקראים בשם "רפאים" (בראשית יד, ה). **ביניהם היה ענק אחד ששמו עוג** (רבינו בחיי פרשת שלח לך יג, כה ד"ה ושיבו אותם דבר) אשר היה מבניו של שמחזא"י המלאך (רבינו בחיי פרשת חוקת כא, לד ד"ה ויש לדעת), והיה נחשב לפחות מובחר מבין אותם ענקים (רבינו בחיי פרשת שלח לך יג, כה ד"ה ושיבו אותם דבר). גודלו הענקי של עוג מתואר בפסוקים באמצעות גודל מיטתו כאשר מרוב גובהו וגודלו העצום של עוג לא יכלו לעשות את מיטתו מעץ אלא רק מברזל כפי שנאמר "הנה ערשו ערש ברזל הלה הוא ברפת בני עמון תשע אמות ארפה וארבע אמות רחבה באמת איש" (דברים ג, יא) (רמב"ן דברים ג, יא ד"ה כי רק), "באמת איש" – כלומר האמה שלפיה נמדדה המיטה היא האמה הגדולה של עוג ולא אמה של אדם רגיל (רש"י דברים ג, יא).

כאשר הגיע העת שה' רצה להביא מבול לעולם ולהחריבו, נודע הדבר לשמחזא"י דרך חלום שחלמו בניו וכן דרך מלאך מט"ט שהודיעו (מאמר חיקוק דין' להרמ"ע מפאנו חלק ד' פרק יב. וראה המעשה באריכות בילקוט שמעוני סוף פרשת בראשית רמז מד). ואז סמוך לכניסת נח ובניו לתיבה בא אחיה אחד מבניו של שמחזא"י וקלקל עם אשתו של חם בן נח (מהרש"א גמ' נדה דף סא ע"א ד"ה יזה עוג שפלט בשם המדרש). הדבר נודע להם ועל מנת לחפות על המעשה הוא היה עם אשתו בתיבה, למרות האיסור לשמש שם (ראה רש"י בראשית ז, ז), וכל זה במטרה לטעון שהבן שייולד הוא שלו. אשת חם התעברה מהמעשה של המלאך לפני הכניסה לתיבה, והולידה בתוך התיבה את 'סיחון' (רבינו בחיי פרשת חוקת כא, לד ד"ה ויש לדעת, ילקוט ראובני פרשת נח ד"ה סיחון ועוג, ילגולי נשמות' להרמ"ע מפאנו ערך 'בת יפתח') שהיה גדול ומשונה כדרכם של הענקים (ידו בכלי לבעל 'שבט מוסר' סימן קט) (ראה גרסא אחרת על אביהם של עוג וסיחון בירבינו בחיי פרשת חוקת כא, לד ד"ה ויש לדעת).

עוג ניצל מהמבול בימי נח ונעשה עבד של אברהם הנקרא אליעזר

כאשר התחיל המבול, עוג נצמד לתיבת נח ועלה על גבי עץ אחד מסולמות התיבה (פרקי דרבי אליעזר לר' אליעזר בן הורקנוס פרק כג). יש אומרים כי הוא שם את התיבה שתגן על ראשו כמו סוכה (יתרום יונתן בראשית יד, יג) ויש אומרים כי הוא היה יכול לעמוד על הארץ היות שהמים לא הטביעו אותו מחמת גובהו (גמ' זבחים דף קיג ע"ב) שהיה כמו הר (עפ"י יזה ציון לר' עמנואל חי ריקי על התהלים מזמור קלו אות יט), וגם מחמת שהמים היו צוננים בצדי התיבה (גמ' זבחים דף קיג ע"ב). אז נשבע עוג לנח ובניו שהוא יהיה להם לעבד עולם. נח הבין שה' חפץ להצילו ושלכן הוא הצליח להיתלות בתיבה, מה שלא היה לשאר אנשי דורו (פירוש רד"ל לר' דוד לוריא על 'פרקי דרבי אליעזר' פרק כג ד"ה 'מה עשה נח'), לכן נח עשה חור אחד בתיבה, והיה מושיט לעוג את מזונו בכל יום ויום (פרקי דרבי אליעזר פרק כג) ואחר כך סותם את החור שלא ייכנסו המים (פירוש רד"ל לר' דוד לוריא על 'פרקי דרבי אליעזר' פרק כג ד"ה 'נקב חור אחד').

עוג ניצל ונפלט מהמבול, ועל שם כך הוא נקרא "הפליט" (בראשית יד, יג) (רש"י בראשית יד, יג ד"ה ויבא הפליט), והוא זכה לכך לפי שלא היה משחית את זרעו כמנהג דור המבול (נצדקת הצדיק לר' צדוק הכהן מלובלין פרק צו. ראה רש"י נידה יג, ע"א ד"ה כאילו מביא מבול) שעליהם נאמר "וינרא אלקים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ" (בראשית ו, יב) (ככלי יקר בראשית ו, יב) לפי שכל אנשי הדור היו כולם שטופים בזימה, שופכים זרעם על העצים והאבנים (בראשית רבה' כו, ד), ואילו עוג היה נקי מחטאים (ורס"י לילה לר' צדוק מלובלין דף מג ע"ב טור א אות מד) שהיה שומר ברית קודש. לכן הוא גם היה נקרא בשם 'עוג', על שהוא עג עוגה שהיא מעין מעגל ועמד בתוכה ולא יצא לחוץ להשחית זרעו על הארץ, ובעבור זה הוא ניצל מהמבול (וע"י הדעת טובי לר' חיים ויטאל פרשת דברים ד"ה הפסוק 'כי רק עוג').

לאחר שיצאו מהתיבה ירש נמרוד את 'עוג' מחס אבי אביו (רד"ל על 'פרקי דרבי אליעזר' פרק כג ד"ה 'ונשבע לנח') אחר כך נמרוד נתן את עוג במתנה כעבד לאברהם אבינו, ביחד עם המתנות שנתנו לו כל גדולי הדור כאשר הוא יצא מאור כשדים (פרקי דרבי אליעזר' פרק טו). **עוג הפך להיות מבני ביתו של אברהם אבינו, ונימול ביחד עם כל ביתו** (זוהר פרשת חקת דף קפד ע"א ד"ה אוף הכא דין אותו). כאשר על ידי 'ברית המילה' אברהם אבינו הוציא אותו מתוך כוח 'הקליפות' שהיו מסבבות אותו בגלל גודל נשמתו. **מחמת כן גם השתנה שמו ל'אליעזר' בכדי שלא יכירו בו 'הקליפות'**. וזה הטעם שבכל התורה לא מוזכר שמו של אליעזר במפורש לבד ממה שנאמר אצל אברהם אבינו "וּבֶן מִשְׁק אֱלִיעֶזֶר" (בראשית טו, ב) (גילוי רויא' דף יז ע"ב ד"ה ותדע כל מה).

אברהם אבינו הפריד מאליעזר את חלקו הרע כמו שעשו יוסף ואסתר

כל אדם מורכב מצד טוב ומצד רע, ושניהם מתלבשים זה בזה ממש כשתי צורות של שני בני אדם הדומים זה לזה ונכללים כאחד. חלק הטוב נקרא 'לבוש' והוא המרגיל את האדם בתורה מצוות ומעשים טובים. וחלק הרע נקרא 'בגד' מלשון בגידה כפי שנאמר "בְּגָדִים בְּגָדוּ וּבְגָדִים בְּגָדוּ" (ישעיה כד, טו) **והוא נקרא גם 'שד' המחטיא את האדם** (מדרש תלפיות' ענף אחשוורוש ד"ה 'והאר"י זל"ה הקשה על' בשם האר"י ז"ל, 'עמודיה שבעה' לר' בצלאל הדרשן עמוד ברית אברהם סימן ט' ד"ה 'והאר"י זל"ה הקשה על זה'). **כאשר היכולת להפריד אצל כל אחד את 'האדם הטוב' מ'האדם הרע' מסורה בידי הצדיקים** (מדרש תלפיות' ענף אליעזר ד"ה 'יעוד נראה לפרש באליעזר הנקרא').

כאשר יעקב אבינו היה ב'ישיבת שם ועבר' הוא למד את פעולות שמות הקודש שבאמצעותם ניתן להפריד בין החלקים (ראה רמב"ן בראשית לו, א, והוא לימד את בנו יוסף להשתמש בהם. ובשעה שאשת פוטיפר תבעה את יוסף לעבירה (עמודיה שבעה' ברית אברהם סימן ט' ד"ה אבל הענין הוא על דרך) יוסף הפריד את 'החלק הרע' הנקרא בשם 'בגד' שהוא מלשון בגידה אשר שייך לקליפות, מיהחלק הטוב' הנקרא בשם 'לבוש'. וזה מה שנאמר "וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בַּבְּגָדוֹ לְאֹמֶר שְׂכָבָה עִמִּי וַיַּעֲבֹד בְּגָדוֹ בְּגִידָה וַיִּנְסֶה וַיִּצָא הַחוּצָה" (בראשית לט, יב) **כלומר שעל ידי פעולת השמות הקדושים, יוסף השאיר בידי אשת פוטיפר את ה'בגד' שהוא החלק הרע שלו, ונס החוצה בחלק הטוב הנקרא 'לבוש'** (עמודיה שבעה' עמוד ברית אברהם סימן ט ד"ה שביל את הרע, עפ"י זוהר פרשת כי תצא דף רעו ע"א רעיא מהימנא ד"ה ורבנן מארי מתניתין. ראה עץ חיים' להאר"י ז"ל שער מט פרק ו בהערה ד"ה צמח) (להרחבה על 'ישיבת שם ועבר' ראה מאמרינו לפרשת תולדות – 'ישיבת שם ועבר').

אשת פוטיפר שנשארה בחדר אחרי שנס יוסף הצדיק, היתה מחבבת ומנשקת את אותו חלק ה'בגד' שנשאר אצלה (ראה 'בראשית רבה' פז, ח) עד אשר בא אדוניו של יוסף אל ביתו, ואז חדלה על מנת שלא תיתפש בקלקלתה. **אשת פוטיפר לא עשתה כן לסתם חתיכת בגד, אלא לחלק הרע שנפרד מיוסף הנקרא 'בגד'** (עמודיה שבעה' לר' בצלאל הדרשן עמוד ברית אברהם סימן ט ד"ה ולפיכך נקרא) **שהוא למעשה היה 'שד' המהווה את חלקו הרע ונראה כדמותו וכצלמו של יוסף**. בתחילה אשת פוטיפר לא זיהתה שזה לא יוסף האמיתי ורק אחר כך תפסה אותו ב'ביגדיות' על שרימה אותה, כפי שנרמז במה שנאמר "וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בַּבְּגָדוֹ" (בראשית לט, יב) שהוא גם מלשון 'ביגדה' (מדרש תלפיות' לר' אליהו הכהן מחבר 'שבט מוסר' ערך אליעזר עבד אברהם ד"ה 'יעוד נראה לפרש באליעזר הנקרא') (להרחבה על הקשר בין אשת פוטיפר ויוסף הצדיק ראה מאמרינו לפרשת וישב – 'יוסף הצדיק ואשת פוטיפר').

כך היה גם עם מרדכי ואסתר שהיו יודעים להשביע על ידי שם המפורש את חלק ה'שד' הזה, והשביעו אותו שייפרד מתוך אסתר המלכה. החלק הזה היה מתלבש בגוף והולך אל אחשוורוש (ועץ חיים' להאר"י ז"ל שער מט פרק ו) והיה נראה כדמותה וכצלמה של אסתר בלי הפרש (בנייהו' למחבר הבן איש חי על מסכת מגילה דף יג ע"א ד"ה למדנו שבחו). **מרדכי היהודי עשה זאת על ידי שם המפורש, ונהג בחכמה** (זוהר פרשת כי תצא דף רעו ע"א רעיא מהימנא ד"ה והכא סתרא) **שהרי בכך אסתר לא נטמאה ונשארה טהורה** (ידבש לפי' להחיד"א מערכת א' אות טו) **להימצא בזרועותיו** (זוהר פרשת כי תצא דף רעו ע"א ד"ה והכא סתרא), **שהוא היה בעלה** (עפ"י גמ' מגילה דף יג ע"א). **ואילו אחשוורוש נטפל לרעותה** (ידבש לפי' להחיד"א מערכת א' אות טו) **ממש כפי שעשה יוסף הצדיק כאשר השאיר את 'בגדו' אצל אשת פוטיפר** (זוהר פרשת כי תצא דף רעו ע"א רעיא מהימנא ד"ה ורבנן מארי מתניתין) (להרחבה מעשיה של אסתר ראה מאמרינו לפרשת ויקרא זכור – 'יסודותיה של מגילת אסתר').

אסתר היתה שולחת את ה'שידה' אל אחשוורוש ומסתירה את הדבר ממנו. זה הסוד שנאמר "בְּעָרְבָה הָיָה בָּאָה וּבְבֹקֶר הָיָה שָׁבָה אֶל בֵּית הַנְּשִׂימִים שְׁנֵי אֶל יָד שֶׁעָשָׂה קָרִיס הַמְּלֶכֶךְ שְׁמֵר הַפִּילֶגְשִׁים" (אסתר ב, יד), "בְּעָרְבָה הָיָה בָּאָה וּבְבֹקֶר הָיָה שָׁבָה אֶל בֵּית הַנְּשִׂימִים שְׁנֵי" – הכוונה לאותה שידה שהפריד ממנה מרדכי והיתה נראית בדמותה, אשר היתה הולכת ובאה אצל אחשוורוש להיות עמו (מקדש מלך' לר' שלום בוגלו זוהר פרשת כי תצא דף רעו ע"א ד"ה ולא השתחוה לו). **ועל כך נקראה אשת מרדכי בשם 'אסתר' משום שהסתירה את עצמה** (עיני העדה' למחבר 'שבט מוסר' על מגילת אסתר ד"ה עוד נראה שהקב"ה) **מפני אחשוורוש** (מקדש מלך' לר' שלום בוגלו זוהר פרשת כי תצא דף רעו ע"א ד"ה ולא השתחוה לו), **והוא מלשון 'סתר' כמו שנאמר "אֶתָּה סַתֵּר לִי" (תהלים לב, ז) (זוהר כי תצא דף רעו ע"א רעיא מהימנא ד"ה והכא סתרא.** ראה 'עיני העדה' למחבר 'שבט מוסר' על מגילת אסתר ד"ה עוד נראה שהקב"ה) **וכמו שנאמר "וְאֶנְכִי הִסְתֵּר אֶסְתֵּר פְּנֵי בָיִם הוּא" (דברים לא, יח) (עמודיה שבעה' עמוד ברית אברהם סימן ט ד"ה כתיב בפי' וילך), והכל היה בסיוע השכינה** (זוהר פרשת כי תצא דף רעו ע"א רעיא מהימנא ד"ה והכא סתרא).

אחשוורוש היה משמש עם החלק הרע הזה שנקרא 'שידה' (בנייהו' למחבר הבן איש חי' מסכת מגילה דף יג ע"א ד"ה למדנו שבחו) אשר נפרד מתוך אסתר המלכה (ניצוצי אורות' להחיד"א על זוהר פרשת כי תצא דף רעו ע"א אות א מגורי האר"י). **לכן הוא היה יכול לטעום ב"אסתר" כל 'טעם' שרצה, טעם בתולה או טעם בעולה** (ראה גמ' מגילה דף יג ע"א), **משום שהשידה יכולה להתהפך ולשנות את עצמה** (מדרש תלפיות' ענף אליעזר ד"ה 'יבוא נראה לי דהוה אומרם'). **ועל שידה זו נכתב בפסוק "אֵין אֶסְתֵּר מְגֵדֶת מוֹלְדֶתָהּ וְאֵת עִמָּה פֶּאֶשֶׁר צָוָה עֲלֶיהָ מְרַדְּכִי וְאֵת מֵאֶמֶר מְרַדְּכִי אֶסְתֵּר עֲשָׂה פֶּאֶשֶׁר הִתְּהָ בְּאֶמְנָה אֶתּוֹ" (אסתר ב, ט), "אֵין אֶסְתֵּר מְגֵדֶת מוֹלְדֶתָהּ וְאֵת עִמָּה פֶּאֶשֶׁר צָוָה עֲלֶיהָ מְרַדְּכִי" – זו היא 'אסתר השידה' שהיתה מוכרחת מכוח הציווי והשבועה של מרדכי.** ומה שנאמר "וְאֵת מֵאֶמֶר מְרַדְּכִי אֶסְתֵּר עֲשָׂה פֶּאֶשֶׁר הִתְּהָ בְּאֶמְנָה אֶתּוֹ" – זו אסתר הצדקת שהיתה נאמנת לו (מקדש מלך' זוהר פרשת כי תצא דף רעו ע"א ד"ה והכא סתרא).

כשהס"מ ראה שה' יתברך כיסה והסתיר את אסתר ומסר שידה במקומה (מקדש מלך' זוהר פרשת כי תצא דף רעו ע"א ד"ה 'ולא השתחוה לו' בשם תיקוני זוהר) ולא נתן את אסתר שהיתה 'קודש' שישתמש בה אחשוורוש שהיה 'חול' – זה הרע לו (עמודיה שבעה' עמוד ברית אברהם סימן ט ד"ה 'כתיב בפי' וילך' בשם תיקוני זוהר) **כי כל עניינו הוא שיערבבו קודש בחול וטומאה בטהרה. לכן הוא החליט להתלבש בהמן ולעשות נקמה בישראל** (מקדש מלך' זוהר פרשת כי תצא דף רעו ע"א ד"ה 'ולא השתחוה לו' בשם תיקוני זוהר) **לגזור עליהם גזירות רעות ולהפיל גורלות על ישראל על מנת לכלותם מעל פני האדמה** (עמודיה

שבעולם. לא היתה בריה שיכלה לעמוד בפניו (מדרש תנחומא פרשת דברים אות ד' ד"ה רב לכם) **שהרי גם הוא כמו אחיו עוג היה מבני הענקים** (ירבינו בחיי פרשת חוקת כא, לד ד"ה ויש לדעת). ונרמז כוחו בפסוק **"לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חִסְדּוֹ"** (תהלים קלו, יט), כי התיבות 'מלך האמורי' יוצאות בשינוי סדר האותיות **"אֵלִים קְמוֹ הָר"** כלומר גבור וקשה כמו הר והוא מלשון **"כָּל דְאֵלִים גְּבַר"** (ראה בבא בתרא דף לד ע"ב), והוא גם היה גבוה כמו הר (יחזה ציון על התהלים ל' עמנואל חי ריקי מזמור קלו אות יט).

סיחון ועוג לא היו צריכים זה את עזרתו של זה, לכן לא בא אחד לעזרת השני בלחימה אפילו שהיו שכנים והמרחק ביניהם היה רק מהלך יום (ילקוט שמעוני שיר השירים רמז תקפח ד"ה 'שליחך פרדס רימונים'. וראה רש"י דברים ב, לב). **ולא עוד אלא אפילו את העם שלהם סיחון ועוג לא היו צריכים, ויכלו בגבורתם להילחם לבד**. לכן נאמר על סיחון **"וַיֵּצֵא סִיחוֹן לְקִרְאָתָנוּ הוּא וְכָל עַמּוֹ לְמִלְחָמָה יְהִצְהָ"** (דברים ב, לב), לא נאמר **"סִיחוֹן וְכָל עַמּוֹ"** שאז היה משמע שהם ביחד אלא נאמר **"וַיֵּצֵא סִיחוֹן לְקִרְאָתָנוּ הוּא וְכָל עַמּוֹ"** כלומר סיחון בנפרד מהעם שלו, כי אפילו את העם הוא לא היה צריך והיה יכול סיחון להילחם לבדו לפי שהיה בטוח בגבורתו. וכך גם נאמר אצל עוג **"וַיֵּצֵא עוֹג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן לְקִרְאָתָם הוּא וְכָל עַמּוֹ לְמִלְחָמָה אֲדַרְעִי"** (במדבר כא, לג) **לפי שגם עוג היה בטוח בגבורתו ולא חשב כי הוא זקוק לעזרת עמו** (ישפתי כהן על התורה פרשת דברים ד"ה ויצא סיחון לקראתנו).

סיחון ועוג היו 'מלכים גדלים' (ראה תהלים קלו, יז) (כתובת פסים לרי יוסף מפערמישלא על הגדה של פסח דף פח ע"ב ד"ה אמנם עדיין יש לסתור) **ושני הראשים התקיפים של הטומאה** (הרמ"ד וואלי פרשת טטות ד"ה נחנו נעבור חלוצים, הרמ"ד וואלי פרשת דברים ד"ה אחרי הכותו. וראה ילקוט ראובני פרשת חוקת ד"ה סיחון ועוג) **'קליפות' קשות וחזקות מאוד מאוד, מבני הנפילים ודרכי דעותיהם היו רעות** (ילקוטי הלכות לר' נתן אורח חיים א' הלכות תפילה צב). **כל שלושים ואחת מלכי כנען ומלכי מואב ומדין שכרו את סיחון ועוג שיעזרו וישמרו עליהם מפני ישראל** (עץ הדעת טוב' לרבינו חיים ויטאל זצ"ל תחילת פרשת בלק ד"ה וירא בלק, ילקוטי הלכות לר' נתן חושן משפט א' מצרנות ד' אות ה. ראה במדבר רבה חקת יט, כט), **ואכן סיחון ועוג לא רצו לאפשר לישראל להיכנס לתוך הארץ. וסמיכות עיריותיהם של סיחון ועוג לארץ ישראל היה גם על מנת שיוכלו לינוק הרבה מקדושת ארץ ישראל, וזה גרם שהיה קשה מאוד להכניעם בגלל שעמדו בגבול הקדושה** (ילקוטי הלכות לר' נתן אורח חיים א' ענין קריאת התורה ו' אות לג).

משה רבינו היה יירא מזכויותיו של עוג אך ה' מסר אותו בידו

משה רבינו פחד מהכוח הרוחני שהיה לעוג בזמן המבול, שבאמצעותו התרחק מחטאי אותו הדור (ריססי לילה לר' צדוק הכהן מלובלין דף מג ע"ב טור ב אות מד) **וכן חשש מפני הזכות שהיה לעוג בכך ששימש את אברהם אבינו** (גמ' נידה דף סא ע"א) **שאולי זכות זו תעמוד לו להינצל** (יד יוסף) על התורה לר' יוסף צרפתי פרשת וישלח דרוש שני דף נג ע"א ד"ה אמנם להיות אמת). **וגם מפני מה שבישר לאברהם אבינו כי לוט נשבה** (דבר בעתו לר' ששון מרדכי ששון יום שבת קודש דף 246 ד"ה ולעוג מלך הבשן) **ומחמת אות 'ברית המילה' שחתם בו אברהם אבינו** (זוהר פרשת חוקת דף קפד ע"א ד"ה בית שעתא) **משה רבינו הניח שהיתה לעוג זכות שהשאירה אותו חי כל השנים הללו, שהרי הוא עצמו היה רק בן מאה ועשרים שנה, ואילו עוג חי הרבה יותר ממאה ועשרים שנה** (מדרש תנחומא פרשת חקת כה, רבינו בחיי פרשת חוקת כא, לד ד"ה אל תירא אותו. וראה עוד ביחלת בנימין על טעמי המצוות מצוה סג דף פז ע"א ד"ה אך מעוג נתיירא משה).

עוג האריך ימים בעבור מה שבא לבשר לאברהם על לוט שנשבה שנאמר 'וַיֵּבֵא הַפְּלִיט וַיַּגִּד לְאַבְרָם הָעִבְרָי' (בראשית יד, יט) והיה זה 'שכר פסיעות' (ישמו אברהם מערכת אלף ערך אליעזר אות ח). **אך למרות כן הקב"ה אמר למשה רבינו 'אַל תִּירָא אֹתוֹ כִּי בְיָדְךָ נִתְּנִי אֹתוֹ וְנָתַתְּ לָּו עַמּוֹ וְנָתַתְּ אֶרְצוֹ וְעַשִׂיתָ לוֹ כְּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבוֹן' (במדבר כא, לד) כלומר שלא יירא מפני הזכות ששימש את אברהם אבינו** (רש"י במדבר נידה דף סא ע"א) **ובישר לו על לוט, כי הוא כבר קיבל את שכרו בעולם הזה** (דבר בעתו לר' ששון מרדכי יום שבת קודש דף 246 ד"ה ולעוג מלך הבשן). **וגם לא יירא מפני אות ברית המילה שבו, לפי שכבר פגם אותה ומי שפוגם בה ראוי להיעקר מן העולם** (זוהר פרשת חקת דף קפד תחילת ע"ב ד"ה מיד אמה), **כפי שנרמז בתיבות 'אַל תִּירָא אֹתוֹ' (במדבר כא, לד) כלומר אל תירא את האות' שלו שהיא 'אות ברית קודש' (האלשיך הקדוש פרשת דברים ג, ב ד"ה אמרו רבותינו, יאברהם זקן לר' אברהם פאלאגי מערכת האלף אות עה, ישמו אברהם לר' אברהם פאלאגי ערך אליעזר אות יוד. ראה 'ארץ החיים' על התהלים קלו, ט).**

עוג ראה שגודלו של מחנה ישראל שלוש פרסאות ורצה להרוג את כל ישראל על ידי שיזרוק עליהם 'הר' שגודלו שלוש פרסאות (גמ' ברכות דף נד ע"ב). **לכן הוא לקח אבן שגודלה שלוש אמות ועשה בה כישוף, עד שנהיתה האבן להר גדול שגודלו שלוש פרסאות והתכוון להפילו על ישראל** (יבן יהודיע' על גמ' ברכות דף נד, ע"ב סוף ד"ה איזיל ואעקר), **ובשעה שהיה עוג זורקו על ישראל, הזכיר משה רבינו את 'שם המפורש' וסמך את ההר מליפול** (ילקוט שמעוני תהלים קלו ד"ה ולעוג מלך הבשן). **אז הקב"ה ביטל את כשפיו של עוג ועשה שאותה האבן לא תיפול בארץ** (יבן יהודיע' על גמ' ברכות דף נד ע"ב סוף ד"ה איזיל ואעקר). **ואחר כך ה' יתברך שלח נמלים שעשו נקב בהר הזה – ומיד נפל ההר על צווארו של עוג כשראשו של עוג מלך הבשן נכנס בתוכו** (גמ' ברכות דף נד ע"ב, ילקוט שמעוני פרשת חוקת רמז תשסה ד"ה ויפנו ויעלה).

כאשר רצה עוג מלך הבשן לשלוף את ההר מראשו, ה' האריך בדרך נס את שינוי של עוג לצדדים והם נתקעו בהר באופן שהוא לא היה יכול לשלוף את ההר מראשו. וזה מה שנאמר "שִׁנִּי רְשָׁעִים שִׁפְרָת" (תהלים ג, ח), "שִׁפְרָת" – נדרש כאילו נכתב "שירבתת" כלומר "הארכת" (גמ' ברכות דף נד ע"ב, ילקוט שמעוני פרשת חוקת רמז תשסה ד"ה ויפנו ויעלו). ונרמז המעשה הזה בשמו 'עוג מלך הבשן' – שבתובה 'בשן' נרמזו התיבות 'בא-שן', כלומר שכאשר נפל ההר עליו השתרבו שינוי ו'בא השן' בתוך ההר (נחל קדומים להחיד"א סוף פרשת מסע ד"ה יוצא עוג מלך בשם רבינו אפרים, וראה יבעל הטורים דברים ג, א) **ואז קם משה רבינו והרג אותו (גמ' ברכות דף נד ע"ב, עץ חיים להארי"י ז"ל שער מט פרק ט, 'אמת ליעקב' מערכת עיין אות קמה) **לפי שלא היה בו שום שורש קדושה וטובה כלל** (ריססי לילה לר' צדוק הכהן מלובלין בקונטרס 'דברי חלומות' דף צח ע"ב אות כה), **ועשה בזה מה שלא יכלה לעשות אף אחת מאומות העולם** (זוהר פרשת בלק דף קפד ע"א ד"ה אמר ה'), **כן יאבדו כל אויבך ה', אמן**.**

<p>העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת:</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת:</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת:</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת:</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת:</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת:</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת:</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת: העלון גם לעילוי נשמת:</p>
---	---	---	---	---	---	---	---